

ELS SERVEIS PRIVATS

RESUM

El total de la renda generada (VAB) pels serveis privats a les Illes Balears (comerç, turisme, transport, tecnologies de la informació, immobiliàries i arrendaments, serveis a persones i empreses i altres activitats) és de 8.206 milions d'euros, que representen el 2,7% del conjunt de l'Estat. El personal ocupat és de 293.050 persones (el 3,1% del conjunt de l'Estat), les despeses de personal assoleixen els 5.059 milions d'euros (el 3% del total de l'Estat) i els excedents bruts d'explotació (EBE) comptabilitzen 3.147 milions d'euros (el 2,2% de l'Estat).

Pel que fa a les principals macromagnituds, cal destacar que per volum de negoci la principal activitat de serveis privats a les Illes Balears és el turisme (més d'11.000 milions d'euros de facturació), seguit pel comerç (10.253 milions d'euros) i el transport (3.385 milions d'euros). En canvi, pel que fa al nombre d'empreses, la primera activitat és el comerç (amb 19.692 empreses), seguit pels serveis a persones i empreses (11.693 empreses) i el turisme (11.196 empreses).

Amb referència als principals coeficients, cal dir que la branca que presenta empreses més grans és el turisme (9 ocupats per empresa), també és la que presenta la major taxa d'assalariats (91%) i de participació femenina (53% juntament amb serveis a persones i empreses). Transport és la que té la major ràtio de productivitat (47.258 euros per ocupat i any) i de salari (30.864 euros per ocupat i any). La que té la ràtio més gran de VAB sobre producció és serveis a persones i empreses, amb un 73%, i la major taxa d'assalariats femenina, amb un 59%. La que presenta la major taxa de despeses de personal sobre VAB és tecnologies de la informació (112%), i també la que té més despeses d'R+D personal per ocupat i any (313 euros). La que presenta el major percentatge d'EBE sobre VAB és immobiliàries i arrendaments, amb un 70%. I la que dona una millor taxa d'estabilitat laboral és comerç, amb un 72%. L'estructura ocupacional de les Illes Balears de les empreses de serveis privats en relació amb Espanya dona un biaix positiu en termes del personal remunerat fix de dones i tot el personal eventual. En canvi per sota s'hi troba el personal no remunerat. L'estructura ocupacional a les Balears és majoritàriament masculina (53%), però el percentatge de dones (47%) se situa 2 punts per sobre d'Espanya. El percentatge de dones només és inferior al d'Espanya en el cas de personal no remunerat. L'ocupació per trimestres mostra una major contractació a les Illes Balears en el tercer trimestre en relació amb Espanya de 10 punts percentuals, amb un percentatge que se situa un 12% per sobre de la mitjana anual. Per activitats de serveis, es pot observar que en tots els casos la contractació del tercer trimestre supera la de les seves empreses homònimes espanyoles. Destaca sobretot el cas del turisme, amb quasi 18 punts de diferència amb Espanya.

8.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat té per objecte presentar les dades de l'enquesta de serveis en l'àmbit de les Illes Balears.³² Les dades que es presenten de les Balears han estat elaborades per l'IBESTAT i les dades d'Espanya s'han tret de l'Institut Nacional d'Estadística (INE).

L'enquesta anual de serveis de l'INE, que inclou també dades de l'enquesta anual de comerç i que es publica de forma separada, té caràcter estructural i periodicitat anual. S'adreça a totes les empreses dedicades al comerç, turisme, transports, tecnologies de la informació, activitats immobiliàries i de lloguer, serveis a empreses, serveis personals i serveis recreatius i culturals.

Queden excloses d'aquesta enquesta les activitats de sanejament públic, l'educació i la sanitat de mercat, les activitats socials, les activitats d'intermediació financera i les assegurances, i la resta de serveis públics de no-mercat, que bàsicament inclou l'activitat que duen a terme les administracions públiques i la sanitat i l'educació públiques.

32. Sobre l'enquesta de serveis a les Illes Balears, vegeu les publicacions del CES i l'INE dels anys 2002 a 2004, i la referida a l'any 2005 del CES, l'INE i l'IBESTAT.

Aquesta anàlisi inclou la presentació de les principals macromagnituds, els principals coeficients, les característiques de l'ocupació i l'anàlisi de l'ocupació per trimestres. Totes aquestes dades estan referides a l'any 2006, que són les darreres dades disponibles que s'han tancat entre el quart trimestre del 2008 i el primer trimestre del 2009.

Presentam aquestes principals macromagnituds a partir de la classificació feta per l'IBESTAT, i que desagrega l'enquesta de serveis de les Illes Balears en les branques d'activitat següents: comerç, turisme, transport, tecnologies de la informació, immobiliàries i arrendaments, serveis a persones i empreses, i altres activitats.

A diferència d'altres anys, aquesta classificació no desagrega els serveis prestats a empreses dels serveis personals i hi afegeix les altres activitats. Tampoc no es dona informació per grandària d'empresa entre menys de vint treballadors i més de vint treballadors. Aquestes diferències no permeten fer una anàlisi de l'evolució que han tingut aquestes activitats respecte a l'any anterior. Tampoc no presentam en aquest apartat l'anàlisi per subbranques d'activitat. Sí que el lector podrà consultar aquesta anàlisi amb referència a les activitats de comerç i transport, com s'ha fet en les memòries del CES des de l'any 2001, en els apartats 10 i 11 referits a comerç i transport i comunicacions d'aquest capítol. En l'apartat de transport no s'ha fet la desagregació entre transport de viatgers i transport de mercaderies per canvis en l'explotació de l'enquesta fet per l'IBESTAT, per la qual cosa en l'apartat 11

dedicat al transport aquesta informació es presenta de forma agregada com a transport de viatgers i mercaderies a diferència de les edicions dels anys anteriors.

8.2.

PRINCIPALS MACROMAGNITUDS

El total de la renda generada (VAB) pels serveis privats a les Illes Balears és de 8.200 milions d'euros, que representa el 41,4% de la renda regional. En el conjunt d'Espanya representen el 31,5%. Per sobre d'aquests percentatges s'hi troben les despeses de personal i el personal ocupat. (Vegeu el quadre I-37.)

Pel que fa a les principals macromagnituds, cal destacar que, per nombre d'empreses, nombre d'establiments, compres de béns i serveis i despeses d'R+D, la principal activitat de serveis privats a les Illes Balears és el comerç. En canvi, pel que fa a volum de negoci, valor de la producció, valor afegit brut (VAB), despeses de personal, consum intermedi, personal ocupat i excedent brut d'explotació (EBE), la principal activitat és el turisme.

Cal observar que en el cas d'Espanya l'activitat principal per a totes aquestes macromagnituds és el comerç, excepte per a l'EBE, ja que en aquest cas l'activitat principal són les immobiliàries i l'arrendament.

QUADRE I-37. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE SERVEIS PER SECTORS (2006)

	Comerç	Turisme	Transports	Tecnologies de la informació	Inmobiliàries i arrendaments	Serveis a persones i empreses	Altres activitats ¹	Total
Illes Balears								
Nombre d'empreses	19.692	11.196	4.259	1.010	7.525	11.693	1.530	56.906
Nombre d'establiments	23.211	14.408	4.438	1.081	8.096	12.334	1.683	65.251
Volum de negoci	10.253.643	11.001.414	3.660.126	274.048	2.203.187	1.747.997	438.170	29.578.585
Valor producció	2.981.333	6.625.247	3.385.120	157.073	1.714.070	1.521.157	400.382	16.784.383
VAB a PM	1.880.942	3.099.899	1.084.260	75.973	826.138	1.083.651	224.487	8.275.350
VAB a CF	1.872.915	3.040.645	1.112.399	86.946	767.107	1.110.228	215.380	8.205.619
Despeses personal	1.114.664	2.114.734	769.351	97.475	226.470	602.451	133.604	5.058.749
Compres béns i serveis	8.603.654	8.187.328	2.660.275	212.527	2.648.617	683.822	212.794	23.209.018
Consum intermedi	1.100.391	3.525.348	2.300.860	81.100	887.932	437.506	175.896	8.509.033
Despeses R+D	1.556	656	12	1.430	117	287	75	4.132
Personal ocupat	75.796	117.062	24.821	4.569	17.928	44.562	8.311	293.050
EBE	758.251	925.911	343.048	-10.529	540.636	507.778	81.776	3.146.871
Espanya								
Nombre d'empreses	816.386	293.719	219.183	40.391	204.488	499.295	62.168	2.135.630
Nombre d'establiments	973.804	326.847	238.688	45.168	219.922	534.601	71.366	2.410.396
Volum de negoci	722.510.220	76.265.797	95.042.124	70.265.503	109.463.299	108.922.149	17.825.964	1.200.295.056
Valor producció	183.694.238	61.997.283	72.822.728	55.371.031	77.669.311	83.711.302	15.453.248	550.719.141
VAB a PM	107.766.765	27.216.835	37.449.924	31.446.057	41.008.891	56.042.963	8.516.780	309.448.215
VAB a CF	106.229.940	26.988.723	39.060.056	31.672.836	38.682.256	57.132.758	7.990.552	307.757.121
Despeses personal	61.228.767	18.371.806	22.239.669	13.361.526	9.402.627	37.941.614	5.007.977	167.553.986
Compres béns i serveis	630.001.234	50.291.056	59.694.251	39.953.383	132.097.213	54.540.873	9.046.641	975.624.651
Consum intermedi	555.804.200	15.632.874	24.656.920	16.482.784	76.162.207	27.495.134	331.048	716.565.167
Despeses R+D	—	—	—	—	—	—	—	—
Personal ocupat	3.424.864	1.418.464	959.400	362.027	521.883	2.359.348	282.706	9.328.692
EBE	45.001.173	8.616.917	16.820.387	18.311.310	29.279.629	19.191.144	2.982.575	140.203.135

1. Activitats recreatives, culturals i esportives.

Font: Elaboració pròpia a partir d'INE I l'IBESTAT.

QUADRE I-38. PRINCIPALS COEFICIENTS EN SERVEIS PER SECTORS (2006)

	Comerç	Turisme	Transports	Tecnologies de la informació	Immobiliàries i arrendaments	Serveis a persones i empreses	Altres activitats ¹	Total
Illes Balears								
Ocupats per empresa	4	9	6	4	2	4	5	5
Productivitat	26.338	31.395	47.258	20.473	46.244	26.186	31.105	31.360
Salari per ocupat	16.720	18.873	30.864	22.843	18.854	15.702	19.938	19.086
VAB a CF sobre valor de producció (%)	63	46	33	55	45	73	54	49
Despeses personal sobre VAB a CF (%)	60	70	69	112	30	54	62	62
Despeses R+D sobre ocupats (euros per ocupat)	21	6	0	313	7	6	9	14
EBE sobre VAB a CF (%)	40	30	31	-12	70	46	38	38
Taxa d'assalariats (%)	75	91	85	82	59	73	79	81
Taxa d'estabilitat laboral (%)	72	63	71	70	68	66	61	67
Taxa de participació femenina (%)	46	53	24	35	33	53	44	47
Taxa d'assalariats femenina (%)	47	54	27	39	42	59	45	50
Taxa personal extern (%)	1	1	1	3	2	1	4	1
Espanya								
Ocupats per empresa	4	5	4	9	3	4	4	4
Productivitat	31.631	20.506	41.763,7	89.468,5	76.313,2	40.348,3	29.883,2	32.990
Salari per ocupat	18.134	14.036	23.346	31.658	21.229	19.346	18.832	17.961
VAB a CF sobre valor de producció (%)	58	44	54	57	50	64	52	56
Despeses personal sobre VAB a CF (%)	58	68	57	42	24	65	63	54
Despeses R+D sobre ocupats (euros per ocupat)	—	—	—	—	—	—	—	—
EBE sobre VAB a CF (%)	42	32	43	37	76	34	34	46
Taxa d'assalariats (%)	79	79	79	92	71	73	80	79
Taxa d'estabilitat laboral (%)	80	64	76	80	73	65	64	70
Taxa de participació femenina (%)	45	52	18	32	36	66	40	45
Taxa d'assalariats femenina (%)	46	55	21	34,2	41,5	68,95	42,2	47
Taxa personal extern (%)	1,6	1,6	2,7	3,2	2,1	1,15	3,5	2

1. Activitats recreatives, culturals i esportives.

Font: Elaboració pròpia a partir d'INE i l'IBESTAT.

8.3.

PRINCIPALS COEFICIENTS

Quant als principals coeficients, s'ha de destacar que les empreses de serveis privats a les Illes Balears presenten millors coeficients respecte a les seves homònimes espanyoles pel que fa a grandària d'empresa en conjunt, fet que s'explica per les millors ràtios que s'obtenen en les activitats de turisme, transport i altres activitats. (Vegeu el quadre I-38.)

També s'obtenen coeficients més alts des del punt de vista laboral pel que fa al salari per ocupat, despeses de personal sobre VAB a cost de factors, taxa d'assalariats i taxa femenina de participació i d'assalariats, en detriment de la productivitat, del VAB a cost de factors sobre el valor de la producció i de l'EBE sobre el VAB a cost de factors.

En canvi, en l'anàlisi per branques d'activitat la productivitat de les empreses de les Illes Balears és més alta que les de les seves homònimes espanyoles; en el cas de turisme, transport i altres activitats, amb percentatges superiors al 53%, 13% i 4% respectivament. Cal observar que aquest fet característic d'aquestes tres activitats està relacionat amb la major grandària de les empreses respecte a les seves homònimes espanyoles.

També es donen millors ràtios en relació amb les empreses espanyoles pel que fa al VAB al cost de factors sobre el valor de la producció en les activitats de comerç, turisme, serveis a persones i empreses i altres activitats. I en relació amb l'EBE

sobre el VAB a cost de factors, aquesta millor posició relativa es dona només en serveis a persones i empreses.

En el cas de les Balears es pot calcular la ràtio de despeses d'R+D per ocupat, que dona una mitjana de 14 euros per ocupat. La branca que presenta una ràtio més elevada és tecnologies de la informació, amb 313 euros per ocupat, i la més baixa és la de transport, amb 5 euros per ocupat.

8.4.

L'OCUPACIÓ

El total de personal ocupat a les Illes Balears per part de les empreses de serveis privats és de 293.050 ocupats, la qual cosa representa el 59% del total regional i el 3,1% del total estatal. Per sobre d'aquest percentatge s'hi troba el personal remunerat fix de dones i tot el personal eventual. En canvi, per sota s'hi troba el personal no remunerat. (Vegeu el quadre I-39.)

L'estructura ocupacional a les Balears és majoritàriament masculina (53%), però el percentatge de dones (47%) se situa 2 punts per sobre del d'Espanya. El percentatge de dones només és inferior al d'Espanya en el cas del personal no remunerat.

El personal ocupat en bona part és remunerat (81%, 2 punts per sobre d'Espanya), fix (54%), i en el cas dels eventuais (27%), aquests se situen 3 punts per sobre d'Espanya. El personal no remunerat és el 19% i se situa 2 punts per sota del d'Espanya.

QUADRE I-39. OCUPACIÓ SERVEIS PER SECTORS (2006)

	Comerç	Turisme	Transports	Tecnologies de la informació	Immobiliàries i arrendaments	Serveis a persones i empreses	Altres activitats ¹	Total
Illes Balears								
Personal ocupat	75.796	117.062	24.821	4.569	17.928	44.562	8.311	293.050
Personal remunerat	56.653	106.560	21.105	3.724	10.616	32.746	6.600	238.004
Personal fix	40.769	67.515	14.982	2.619	7.242	21.563	4.011	158.699
Personal fix homes	22.322	32.304	11.327	1.680	4.037	8.425	2.296	82.391
Personal fix dones	18.447	35.211	3.655	939	3.205	13.138	1.715	76.309
Personal eventual	15.884	39.045	6.123	1.105	3.375	11.183	2.589	79.305
Personal eventual homes	7.708	16.496	4.160	592	2.141	5.087	1.349	37.533
Personal eventual dones	8.176	22.549	1.963	513	1.234	6.097	1.240	41.771
Personal no remunerat	19.143	10.503	3.716	845	7.312	11.816	1.711	55.046
Personal no remunerat homes	10.991	6.282	3.278	702	5.915	7.406	1.014	35.588
Personal no remunerat dones	8.152	4.221	438	143	1.397	4.411	697	19.458
Espanya								
Personal ocupat	3.424.864	1.418.464	959.400	362.027	521.883	2.359.348	282.706	9.328.692
Personal remunerat	2.694.549	1.116.746	761.959	332.225	368.321	1.901.706	224.891	7.400.397
Personal fix	2.146.088	711.220	575.502	266.049	267.462	1.079.675	144.893	5.190.889
Personal fix homes	1.201.993	339.614	460.081	178.860	148.051	445.755	85.528	2.859.882
Personal fix dones	944.095	371.606	115.421	87.189	119.411	633.921	59.365	2.331.008
Personal eventual	548.460	405.526	186.457	66.176	100.859	822.030	79.998	2.209.506
Personal eventual homes	258.008	163.073	145.512	39.794	67.540	343.984	44.460	1.062.371
Personal eventual dones	290.453	242.453	40.945	26.382	33.320	478.047	35.538	1.147.138
Personal no remunerat	730.315	301.718	197.441	29.802	153.562	457.642	57.816	1.928.296
Personal no remunerat homes	432.949	178.135	185.426	26.093	120.225	262.860	39.465	1.245.153
Personal no remunerat dones	297.367	123.584	12.015	3.709	33.337	194.781	18.350	683.143

1. Activitats recreatives, culturals i esportives.

Font: Elaboració pròpia a partir d'INE i l'IBESTAT.

Per branques d'activitat, el total de personal ocupat, en relació amb Espanya, està per sobre de la mitjana en el cas de turisme (8%) i immobiliàries i arrendaments (3,4%). Turisme també es troba per sobre de la mitjana en tots els indicadors.

En el cas de transports, només se situa per sobre d'Espanya pel que fa a personal eventual de dones, igualment que immobiliàries i arrendament, i quant al personal no remunerat de dones, igualment que tecnologies de la informació, immobiliàries i arrendaments i altres activitats.

Immobiliàries i arrendaments també es troba per sobre de la mitjana relativa d'Espanya en el cas de personal no remunerat, igualment que altres activitats, i en el cas de personal no remunerat d'homes.

Comerç i serveis a persones i empreses es troben, en tots els casos, per sota de la mitjana relativa de les empreses homònimes espanyoles.

Les diferències en l'estructura ocupacional per branques d'activitat respecte a Espanya són significatives. Comerç presenta un biaix a l'alça quant a personal eventual de gairebé 5 punts, amb un percentatge del 21%, i quant a personal no remunerat, de quasi 4 punts, amb un 25%.

Turisme presenta un biaix a l'alça respecte a personal remunerat de 12 punts, amb

un 91%, en contrapartida al menor pes relatiu del personal no remunerat. Aquesta mateixa situació relativa es dona en el cas de transport. Per contra, en la resta d'activitats dels serveis la situació és inversa i pesa molt més el personal no remunerat respecte a les seves empreses homònimes espanyoles, excepte en el cas d'altres serveis, en què les diferències són mínimes.

8.5.

L'ESTACIONALITAT

L'ocupació per trimestres mostra una major contractació a les Illes Balears en el tercer trimestre en relació amb Espanya de 10 punts percentuals, amb un percentatge que se situa un 12% per sobre de la mitjana anual. (Vegeu el quadre I-40.)

Per activitats de serveis, es pot observar que en tots els casos la contractació del tercer trimestre supera la de les seves empreses homònimes espanyoles. Destaca sobretot el cas de turisme, amb quasi 18 punts de diferència amb Espanya, amb un increment en el tercer trimestre del 23,4% respecte a la mitjana anual, i també el cas d'altres activitats, amb un biaix a l'alça de 10 punts respecte a Espanya i un increment del 14% en el tercer trimestre respecte a la mitjana anual.

QUADRE I-40. OCUPACIÓ PER TRIMESTRES I PER SECTORS (2006)								
	Comerç	Turisme	Transports	Tecnologies de la informació	Immobiliàries i arrendaments	Serveis a persones i empreses	Altres activitats ¹	Total
Illes Balears								
Ocupats 1r trimestre	66.397	74.406	22.033	4.101	15.137	40.465	5.959	228.498
Ocupats 2n trimestre	73.130	108.201	23.992	4.175	17.086	42.939	7.049	276.571
Ocupats 3r trimestre	75.095	119.550	25.069	4.343	17.750	43.713	7.870	293.390
Ocupats 4t trimestre	69.822	85.243	23.061	4.368	16.381	42.477	6.820	248.172
Mitjana d'ocupats	71.111	96.850	23.539	4.247	16.588	42.399	6.924	261.658
Espanya								
Ocupats 1r trimestre	3.297.001	1.244.740	920.803	347.229	494.248	2.142.476	257.541	8.704.038
Ocupats 2n trimestre	3.349.843	1.338.385	934.354	351.771	507.549	2.234.641	268.870	8.985.413
Ocupats 3r trimestre	3.380.021	1.389.499	944.932	356.231	515.205	2.297.115	275.868	9.158.871
Ocupats 4t trimestre	3.406.790	1.291.919	940.960	360.813	510.551	2.306.618	267.292	9.084.943
Mitjana d'ocupats	3.358.414	1.316.136	935.262	354.011	506.888	2.245.213	267.393	8.983.316

1. Activitats recreatives, culturals i esportives.

Font: Elaboració pròpia a partir d'INE i l'IBESTAT.